

H/11 25
7.

Δυσχετ. D

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

№ 2 (81)
VEEBRUAR
1 9 3 6

SISUKORD

	Lhk.
1. <i>O. R.</i> — Meie kodumaa kaitse ja julgeolek	1
2. <i>Aleks. Jeu</i> — Perekopi all	3
3. <i>Selma Arro</i> — Mälestused sl. Alice Tischlerist	4
4. Üleilmsed rekordid	6
5. Naiste lennusport	7
6. <i>M. Repin</i> — Tütarlaps — paraschütist	7
7. <i>A. Riit</i> — Kinofilm „Sõbrannad“	10
8. <i>Selma Kirsch</i> — Võtke eeskuju meie paremast täpsuslaskurist	12
9. <i>A. Ossip</i> — Aasta stalinliku põhikirja teostamist	13
10. Arstid <i>Volfson</i> ja <i>Ognevu</i> — Miks on puhkus rasedale nais- kolhoosnikule tarvilik	14
11. <i>E. Ossipova</i> — Valuta sünnitus	16
12. Käsitöö	17

Kaanel: Üks sõbrannadest filmist „SÕBRANNAD“ —
näitlejanna **Fedorova**.

№ 2

(81)

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

VEEBRUAR

1936

Meie kodumaa kaitse ja julgeolek

Nõukogude Liit on oma algusest peale teostanud järjekindlat rahupoliitikat. See rahupoliitika on selles seisnud, et proletariaadi riigil ei ole vaja võraid maid: „mitte jalatäitki võõrast maad meie ei taha, kuid ka oma maad, mitte tolligi oma maad ei anna meie mitte kellegile“ (Stalin). Niisugune on meie riigi välispoliitika ja tema riikliku julgeoleku eest hoolitsemise alus.

Lenin kirjutas Koltshaki üle võidusaaamise puhul: „Et tööliste ja talurahva võimu röövlite, s. o. mõisnikkude ja kapitalistide, eest kaitsta, selleks on meil võimukat punaväge tarvis. Meie oleme tegudega, mitte sõnadega, tõestanud, et meie selle sõjaväe luua võime, et meie oleme õppinud teda juhtima ja kapitaliste võitma, hoolimata sellest küllalisest abist, mis nad relvade ja sõjavarustuse näol maailma kõige rikkamatelt riikidelt saavad“. Järgnevad aastad tõid kodusõja rindel täieliku võidu kontrevolutsiooni üle. Töölised ja talupojad näitasid tegudega, et nad oma riiki ja riiklist ehitustööd oskasid kaitsta. Tugeva punaväega oleme meie võitmatud, kuid Punane sõjavägi, ütleb Lenin, ei või tugev olla ilma suurte riiklikkude väljatagavaradeta, sest ilma nendeta ei saa sõjaväge vabalt ühest kohast teise toimetada, ega teda nii ette valmistada, kuidas tarvis. Ilma nendeta ei saa sõjaväe tarbeks töötavaid töölisi üleval pida.

Need Lenini juhtnöörid on Nõukogude Liidu poliitika nurgakiviks. Lenin on Punase sõjaväe asutaja. Lenin näitas tee ka rahvamajanduse õitsengule. Ilma tugeva Punase sõjaväeta oleksime meie möödapääsemata langenud Koltshaki, Denikini ja Judenitshi ohvriks. Pärast Leninit hoolitses Stalin, Kommunistlik Partei Punase

Klim Voroschilov.

sõjaväe võimsuse ja tugevuse eest. Kui meil seniajani veel ei ida ega lääne piiril sõda ei ole, siis peajasjalikult sellepärast, et meie piirisid valvab tugev, hästi varustatud, tehnika vallutanud ja piirita truud Punane sõjavägi. Imperialistid ei tunnista muud abinõu oma vastuolude lahendamiseks kui jõudu. Nad ei karda ka muud midagi kui Nõukogude Liidu sõjalist jõudu ja ta rahvaste truudust oma kodumaale. Oleks need kaks asja meil puudunud, siis oleks imperialistlikud haikalad meie vabaduse ammugi ära neelanud.

Meie oleme tugevad majanduslikult ja poliitiliselt. Nõukogude Liit on tugev ilma-riik, kelle erikaal ilmapoliitikas arvamata

suur. Nõukogude Liidu Punane sõjavägi on selle tugevuse üks peamistest kandepostidest. Kuivõrd meie tööstus, eriti rasketööstus ja sotsialistlik põllumajandus, iga päevaga kasvavad, tööstuses ja põllumajanduses inimesed tehnika vallutavad ja selle tehnikaga imesid teevad, miivõrd kasvab ja tugevneb ka Punane sõjavägi, teda varustatakse kõige uuema tehnikaga, ta inimesed — kaadrid — võivad teha ja teevadki imesid selle tehnikaga.

Kuni 1935. a. leidis meie Punaväe koosseis aset territoriaalsete diviiside rõhuv protsent. Meil oli 74 protsenti territoriaalset diviise ja ainult 26 protsenti kaaderdiviise. Selleks, et meie Punase sõjaväe alalist valmisoleku võimet tõsta vaenlase ootamatute pealetungimiste tagasilöömiseks, on meil nüüd vastuoksa rohkem kaaderdiviise — 77 protsenti ja ainult 33 protsenti territoriaalset diviise. See suurendab määratult meie sõjaväe võitlusele valmisoleku võimet.

Sm. Tuhatshevski, kes sellest Punaväe võimsuse kasvust kõneles NSV Liidu Keskläidesaatekomitee VII kokkukutse teisel istangjärgul, tõi veel teisi tõendusi meie kodumaa kaitse kindlustamisest.

Lennuvägi, see tänapäeva sõja kõige võimsam vahend, on 1935. a. nii hulgaliselt kui ka omaduslikult väga suuresti kasvanud. Meie lennuväe võimsust ei või järelekaalumata jätta need, kes Nõukogude maade haaramisest unistavad. Kes on näinud ja kuulnud uuemat helifilmi „Võitlus Kiievi eest“, see võib endale ettekujutada meie Punase sõjaväe, eestkätt lennuväe võimsust. Meie Liidu pinna suurus loob eriti rasked tingimised meie tööstuskeskustele kallaletungimiseks vaenlase õhulaevastiku poolt. Lisage sellele juurde meie noorsoo keskel arenenud paraschütism, — langevarjuga allahüppesport, millest kümned ja sajad tuhanded noored osa võtavad, siis saate aru, missugust jõudu endast sisaldab meie lennuvägi.

Merelaevastiku võimsuse tõstmine läheb esimeses järjekorras *allveelaevastiku* arendamise teed mööda. Sm. Tuhatshevski ütleb, et meie laevastik peab tingimata muutuma tugevaks, võimsaks, relvastatud jõudude üldisel tasemel seisvaks laevastikuks. Saksamaa ehitab palavlikuliselt oma merelaevastikku. Seal unistatakse juba avalikult sellest, et Saksa imperialismi laevastik on „kõige tugevam“ Ballimerel ja püütakse igatpidi ülespuhuda oma laevastiku võim-

sust, et sellega oma „poole võita nõrku Baltiriike“, et need, veendudes Saksa mere-laevastiku tugevusest, näeksid saksa fashismis „ainukest tõsist kaitset“. Kuid meil ei ole vaja niisugust oma tugevuse ülespuhumist, sest võdrast maad meie ei ihka, kui aga mõni mõtleb meie Punaväega jõudu katsuda, meie piirist üle tulla, siis mäitab Punavägi ja punane merelaevastik, et ta mitte ainult kaitsta, vaid ka vaenlase puruks lüüa oskab. *Vana ilm peab siis teed andma uuele ilmale.*

Kõige tähtsam osa meie Tööliste-Talurahva Punaväe tugevuses ja võimsuses on inimesed, kaadrid, kes tehnika vallutanud. Punaväes, kui arvesse võtta kõiki liiki relvu, on praegu kui 1 300 000 inimest. Erilist tähelepanu on pööratud truude ja sõjalis-tehnikalikult kõrgelt kvalifitseeritud kaadrite loomisele. Meie sõjaväekoolid on varustatud kõrge eesrindliku tehnikaga ja parimate õppejõududega. Kasvab lennuväe, tanki, kahurväe, jalaväe, ratsaväe, inseneri, sideme ja muude koolide arv. Meie kõrgemates sõjaväe Akadeemiates üksi õpib üle 16 tuhande õpilase.

Need lühikesed andmed meie Punaväe tehnikast, ta kaadritest, nende kaadrite alalisest ettevalmistamisest kõnelevad juba iseenda eest. Need andmed ütlevad, et meie kodumaa kaitse, meie ehitustöö julgeolek on kindlates kätes. Meie oleme uhked oma Punaväe üle. Naistöölised ja naiskolhoosnikud, kelle pojad teenivad Punaväes, kelle tütreid õpivad langevarjuga allahüppamise kunsti, on õnnelikud emad. Nad on kasvatanud kodumaale kaitsjaid, on istutanud neisse truudust ja armastust oma kodumaa vastu, kõigi nende võitude vastu, mida meie oleme kätte saanud raskes võitluses ja mis nüüd meie elu paremaks ja lõbusamaks muudavad. Selle kodumaa, selle uue elu eest oleme valmis kõik andma, kõik ohverdama, kuid oma võite ei anna meie kellegile.

Ülesanne seisab selles, et noortes kasvatada armastust kodumaa vastu, et nad juba enne Punaväkke astumist oleksid teadlikud, diistsiplineeritud sotsialismi eest võitlejad. Meie emad — naisseltsilistel on selles kasvatustöös ka suured ülesanded.

Uus ilm kasvab, tugevneb, vana ilm peab taganema.

Elagu meie kangelaslik Punane sõjavägi ja meie esimene punane marssal — *Voroshilov*,

O, R,

Perekopi all

Punaväe ülemjuhatus, pidades ratsaväe võitlust Tohongari silla valdamise eest võimatuks, kutsus Tshervonnõi kasakad sellest piirkonnast ära. Silla valdamise ülesanne anti jalaväele (46 diviisile), kuna aga tshervonlastele ülesandeks tehti Perekopi poolt Krimmile pealetungida, kuhu Tshervonnõi kasakate diviis jõudis veebruaril kuu esimestel päevadel 1920*.

Vaenlane oli end tugevasti kindlustanud kaevikute ja traattõketega.

Perekopi maariba kujutab endast maad, mis idast ja läänest veega piiratud, lõunast aga viie sülla kõrguse valliga (Türgi vall) ja 3 sülla sügavuse kraaviga. Vall ja kraav ulatavad üle kogu maariba Sivashi lahest kuni Mustamereni. Vallil — kaks ratsaväele kõlbulikku läbikäiku ja ainult üks neist on kõlbulik suurtükiväe ja voori läbiminekuks. Jalavägi võib aga läbiminna igalt poolt, ehkki suurte raskustega.

Tshervonnõi kasakate diviis leidis selles piirkonnas eest 46-da kütidiviisi ühe brigaadi. Brigaad oli väsinud lahingutest ja väiksearvuline — polkudes polnud rohkem kui 200 tääki.

Jalavägi asus Tshaplinka — Askania-Nova piirkonda, kuna Tshervonnõi kasakate ratsadiviis Pavlovka — Grigorjevka — Pervo-Konstantinovka liinile asus.

Lahingus võetud vangide tunnistustest selgus, et Luschun-Tshankoi liinil vaenlasel on hulk Dooni kasakate ratsaväge kindral Morosovi juhatuse all.

23. veebruaril hommikul algasid vaenlase ratsa- ja jalaväe tugevad jõud tshervonlaste vahikorral olevale brigaadile pealetungimist. Brigaad taganes valli taha, kuid algas varsti vastupealetungimist. Kolm korda tungis tshervonlaste I ratsabrigaad vallile peale. Esimene polk tungis äsagi valli peale, raius maha mõnikümme jalaväelast ja võttis 2 kuulipildujat, kuid tõrjuti tagasi mõlemilt tiivalt sihitud tulega.

* Märkus: Punasel Eesti diviisil tuli Tshervonnõi kasakate diviisiga ühes võidelda, alates Orelli valdamisega ja lõpetades Mariupoli linna valdamisega Aasovi mere kaldal. Tshervonnõi ratsadiviis oli üks vanematest ja vahvamatest ratsaväe osadest terve punaväes. Peale Eesti diviisi likvideerimist läksid Tshervonnõi diviisi üle peaaegu kõik Eesti diviisi ratsalaurajate komandod, üks patari tervelt (vist 4) ja hulk jalaväest. Igatahes oli eestlasi Tshervonnõi diviisis üle paarisaja mehe.

46. diviisi viidi üle peale Eesti diviisi likvideerimist terve 2-ne Eesti brigaad ja Eesti 2-ne Viljandi polk.

väelast ja võttis 2 kuulipildujat, kuid tõrjuti tagasi mõlemilt tiivalt sihitud tulega.

23. veebruaril õhtul pimeduse kätte all tungis I polgu üks „soitja“ jalgsi valli taha, temale järgnesid ülejäänud kolm „soitjat“. Teine polk algas ka pealetungimist ja Perekopi vall võeti tagasi. Vastane taganes korratult Armjanski sihis ja 24. veebruaril hommikul asus endistele seisukohtadele.

Veebruaril lõpul tulid tshervonlastele abiks punase Eesti diviisi jalaväe osad. 25—26 veebruaril õöl Eesti diviisi I-se brigaadi jalavägi vahetas tshervonlased.

Valgete väejuhatus ootas meie pealetungimist ja valmistas selle vastu ette, koondades kõik jõud Perekopi alla.

13-me armee komanderi käsu järele määrati Perekopi grupi juhatajaks Eesti diviisi ülem Sablin. Töötati välja operatsioonide plaan. Ees läheb jalavägi — Eesti diviisi I-ne brigaad sm. Eduard Teiteri juhatusel. Jalaväe järele läheb ratsavägi ja võtab oma alla Tshetarlõki jõe ülesõidu koha, murrab läbi vaenlase liini ja tungib tema seljataha.

13. märtsil hommikul Eesti diviisi väeosad algasid pealetungi, löid vaenlase põgenema ja jälgisid teda vahetpidamata.

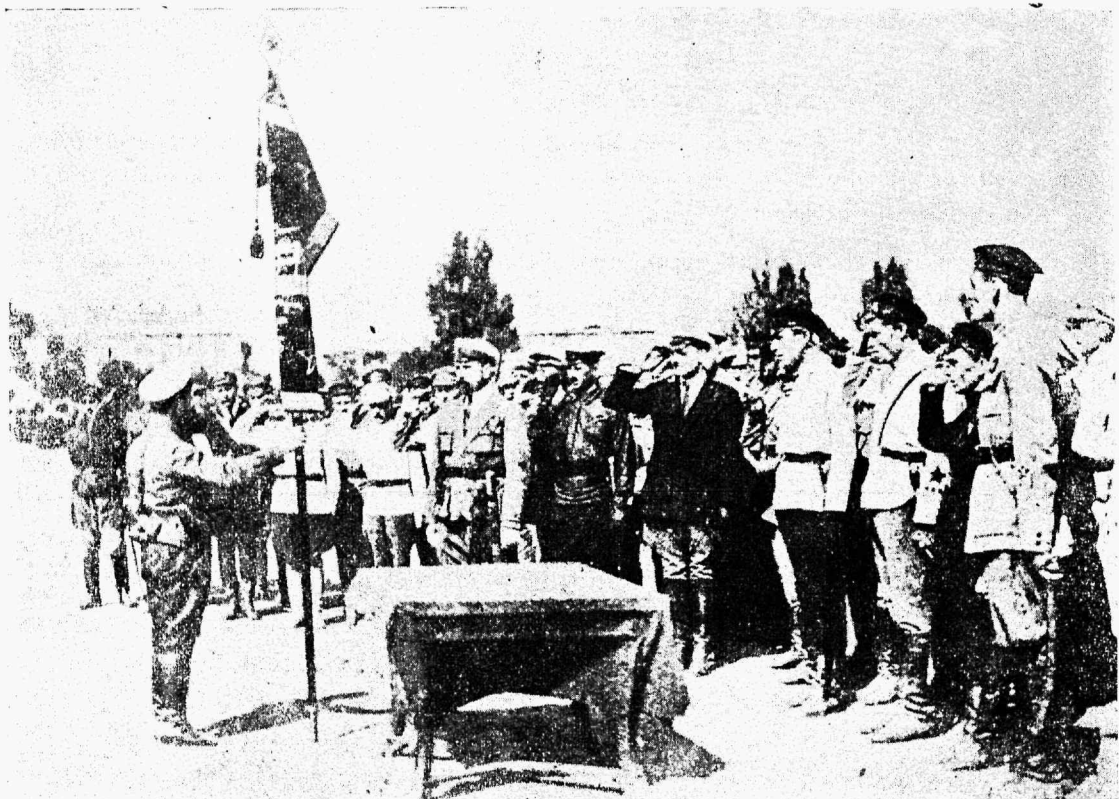
Meie jalaväe osadel, kel polnud reservisid, kes päevasest võitlusest väsinud ja tuntavaid kaotusi saanud, polnud jõudu jätkata edasitungimist. Öösel vastu 14. märtsi tuli I-me tshervonnõi kasakate brigaad jalaväele abiks.

Vastane kindlustas end tugevasti Tshetarlõki jõe taha ja valmistas vastulööki.

Jõest jalgsi läbi ei saa, vastaspoolne kallas on kõrge ja teda on võimata haarata. Otsustati vallutada sild. Jalaväe polk pidi silla peale tungima, selles toetasid teda tshervonlased.

14. märtsil, kell 4 hommikul, algasid meie väeosad pealetungimist, ilma pauguta tulid kuni jõeni ja sillani, kuid neid märgati. Vaenlase kuulipildujad algasid tulistamist. Meie pidime taganema. Kaotused olid suured. Jalaväe polk polnud enam võitlusvõimeline ja saadeti seljataha. Enne koitu tshervonnõi kasakad võtsid jalgsi uuesti pealetungimise ette, kuid kuulipildujate tulega löödi nad tagasi.

Hommik valgustas terve lahingupaikonna pildi. Pahemal tiival ragistasid kuulipildujad. Interventide väed algasid kogu

Sm. Frunse annab 51-le Perekonski diviisile lipu Vrangeli likvideerimise eest. Lipu võtab vastu Natshdiv Dubenko 1920 a.

väerinnal pealetungimist suurte jala- ja suurtükiväe jõududega ning meie väeosad taganesid.

See lahing oli kaotatud... Tarvis oli seisma panna valgete pealetungimine.

15. märtsiks taganesid punaväeosad valli taha, kuid kalliks läks maksuma vaenlasele üga ta samm.

Vrangeli väed asusid valli soliidsele kindlustamisele. Vall sai võetud Punaväe poolt alles novembris 1920 aastal. Võitlustes Perekopi all 1-ne ja 2-ne tshervonlaste polk kaotasid kuni 40 protsenti inimestest ja 50 protsenti hobustest. Samuti suured kaotused olid Eesti ja 46. diviisi koosseisus.

Meil oli tarvis kiiresti väeosad lahingust välja viia ja anda nendele võimalust puhata, sest eel seisid uued lahingud. Vrangeli banded oli vaja Krimmis puruks lüüa.

S. ARRO

Mälestused sl. Alice Tischlerist

Eestimaa revolutsioonilik võitlus oma mitmesugustel aegjärgudel on kasvatanud enamlike partei juhatusel hulga kangelasi, kelle üle me tõsiselt võime uhked olla. Kes

Valgete pealetungimisel Perekopi all kukkus üks valgete kolmetollise suurtüki pomm Eesti diviisi 1-se brigaadi staapi, mis Kantemirovka külas asus. Lõhkedes lõhkus ta terve poole maja ära. Brigaadi komandör sm. Ed. Teiter ja staabiülem Kuuskler (pärsine ülejoosik ja äraandja), olid seal toas, kus pomm lõhkes, kuid pääsesid õnnekombel põrutustega.

Pärast neid lahinguid Krimmi vabastamise eest 13 armee juhatus otsustas Perekopi väeloomil ajutiselt kaitseseisukohale asuda ja koondada sinna värsked jõud, et puhastada Krimm interventidest. Mõni kuu hiljem sai see ülesanne täidetud. Vrangeli banded löödi Perekopi legendaarsete kangelaste — punaväelaste poolt lõpulikult puruks.

Aleks. Jea.

ei tunneks Viktor Kingissepa, Jaan Kreuksi, Jaan Tompi, Vilhelmine Klementi ja paljude teiste nimesid, kelle terve elu oli võitlus töörahva vabaduse eest. Eesti töö-

rahvas peab tundma oma kangelasi ja õppima neist, kuidas enamliselt võidelda tuleb sotsialismi — kommunismi eest. Üks neist kangelastest on sl. Alice Tischler. Kes ei tunnud 1917 a. Tallinnas seda väikest, elavat, punapõselist, särasilmalist noort tütarlast, kelle kõlav hää igal suuremal miitingul, koosolekul, vaielusel ja demonstratsioonil, paljastades äraandjaid vähemlasi ja es-erisid, kutsus töörahvast üles enamlaste lipu all võitlema.

Tolkorral oli peamine ülesanne võita tööliihulki enamlise partei poole, lahutada kokkuleplaste parteid tööliihulkaadest. See oli suur, palju hoolet ja vaeva ning oskust nõudev töö. Seltsiline Alla Tischler suutis oma sütitava kõnega vaimustada hulki, lüüa ümber, teha naeruvääriseks vastaste väiteid.

Eesti kodanlus ühes sotside ja es-eridega püüdis iseäranis naistöölisi, koduteenijaid ja koduperenaisi oma poole võita. Loodi tervelt kaks ühingut, et töötajaid maisterahvaid oma mõju all pidada. Need olid Eesti naisselts ja Naisõiguslaste liige. Prouad Päts, Jürmann, Lepp-Kirschbaum ja rida teisi tegid maheda näo naistöölise ees ja kõnelesid üheõiguslusest ja vabadusest, millel esialgul mõju oli mahajäänud naisseltsiliste peale.

Alla Tischler läks alati sinna, kus hulgad olid. Ja neis naisseltsides oli kaunis rohkesti naisi. Neile seletas Alla tuliselt, et ei või vabadust olla seni, kui üks inimene teist kurnab, et proua ja naistöoline kunagi üheõiguslised ei või olla, ta näitas ära, et naistöoline ja töölinaine tõelise vabaduse eest ainult käsikäes meestöölisega võitlema peab.

Samm-sammult võitis Alla neis seltsides ikka rohkem ja rohkem enamlaste poolehoidjaid kuni ühel ilusal augustikuu õhtul rõhuv enamus naisõiguslaste liigast „Kiire naiste“ käes oli, kes selle asutuse likvideerisid. See oli prouadele hirmus hoop, kuid sõjariista nad ei mõtelnudki maha panna. Kui seltsidega neil „viltu“ läks ja neetud „Kiirenaised“ eesotsas Tischleriga terve selle naisõigusluse pudrupaja ära salkisid, siis loodeti linnavalimistel ometi „Kiiremehi“ ületrumbata. Et naiste hääli kodanluse mõrda püüda, mõeldi uus võte välja: pandi toime rahvariietes rongikäik Peetri platsilt läbi Kadrioru Kosele, prouad ees oma sabarakkudega, naiste hulk tagajärel. Alla ilmus kui maa alt ühes „Kiirenaistega“, astus kõnega üles ja paljastas „rahvuse aateid“. Jällegi oli prouade saak mokas, tuju rikutud, katsuti kiiresti, et aga koju saaks.

Tallinna punakaart.
Pahemalt paremale: Selma Arro, Roosa Tischler ja Alice Tischler.

Peale 3—5 juulit, kui kodanlus lausa kallaletungi algas tööliihklassi peale, alustasid ka prouad „tõsisemat“ pealetungi. Ühel soldatite naiste koosolekul, kus Alla kõneles, miks mehi koju ei lasta ja kelle kasuks „sõda kuni võidurikka lõpuni“ peetakse, loopisid nad Allat kävidega. Töölinaste vaheleastumisel pääsis tervelt seltsiline Alla.

Päris kakelus aga oli pritsimajas linnavalimiste eel. Prouad ajasid suure naiskoosoleku kokku, et võimalikult palju hääli korjata kodanluse nimekirjale. L. Jürmann, M. Sepp ja teised tõmbasid kõik registrid lahti ja olid juba ärevuses võidu ootel kui korraga jällegi sl. Tischler ilmus. Prouad ei anna Allale sõna. Alla astub omavoliliselt üles. Ta hüppab toolile, Marta Lepp, kes tast märksa pikem oli, hüppab ta kõrvale teisele toolile, püüdes Alla vahvast väljaastumisest üle karjuda. Sl. Tischler ei anna alla, toolilt hüppab lauale, et

leda parem oleks kuulda ja kutsub nais-seltsilisi üles hääletama enamlaste nimekirja eest. Vihast põõrased proud jooksevad Alla kallale, püüavad teda jalgupidi lauvalt maha kiskuda. Naistööliised tõttavad oma kallile seltsilisele appi. Algas kodanliste daamide ning naistööliste vahel tõsine rusikalahing. Naistööliised osutusid siiski tugevamaks kui daamid, kes selles kakeluses haledasti lüüa said ja lõpuks saalist plehku panid.

Eesti kodanlus hakkas peale juulipäevade hoogsalt oma sõjariistus jõudu koon-dama. „Rahvuse aate“ nimel tahteti eest-lased soldatid ühendada eesti polkudesse kodanlaste juhtivusel, et tõusvale proletaarsele revolutsioonile surmahoopi anda.

Eestlaste-soldatite hulgas oli vaja hulk tööd teha, et kodanluse plaani nurja ajada. Ühel soldatite uulitsamiitingul astus sl. Tischler üles ja paljastas kodanluse plaanid. Ohvitserid püüdsid kõige närusama võttega Allat müstata. Üks astub üles ja kiidab: „Ärge seda plikat kuulake, ta on avalik naine, alles täna öösel ostsin teda raha eest.“ See kutsus soldatite seas veel suurema viha ohvitseri vastu, nad tõukavad ta kõrvale ning koonduvad Alla ümber, kuulates suure vaimustusega tema seletusi.

Töölisklassil oli vaja oma sõjariistus jõud — punakaart — luua. Täis vaimustust oli selle organiseerimisel Alla! Ei tahtetud temale, kui tütarlapsele, püssi anda, astugu ta samitaarina punakaarti. Alla tuli nukralt esimesele harjutusele ilma püssita. Harjutus oli soldatite kasarmus. Nähes Alla nukrust, andsid soldatid vahvale meile — revolutsionäärile karabiini, mil-

lega Alla suurepäraliselt õppis ümber käänama. Ta oli imetäpne harjutustel ja õppis õige kiirelt hästi märkilaskma, niihästi karabiinist kui revolvrüst, milledest ta ei lahkunud kuni surmani.

Alla oli huvitav, elav, mitmekülgne inimene.

Ta oli naistööline Vene-Balti laevatehase-st. Kuid tolle aja naistööliste hulgast erines ta oma kõrge kultuuritasapinnaga. Alla luges palju kirjandust, nii poliitilist kui ka ilukirjandust. Tihti käis ta teatris, mängis ise töölisteatris, oli imehea iseloomuga, lahke ja sõbralik seltsimeeste vastu. Kui Alla kusagile ilmus, siis kõlas seal varsti naer ja nali. Alla riietus alati hästi, maitserikkalt ja oskas ise õmmelda. Isegi tema sõduriülikond oli väga kenasti õmmeldud.

Saksa imperialistid tungisid peale. Tallinna punakaart läks vaenlasele vastu, läks nõukogude võimu eest välja. Noor, täis elujõudu Alla oli väljaastujate esimes-tes ridades. Keila lahingus võitles ta vahvalt kui kangelane. Olles juba haavatud, jätkas ta vaenlase peale laskmist seni, kuni nad teda metsikult äratapsid.

Punakaart taganeb Tallinnast, kuid Allat enam ta hulgas ei ole...

Veel kindlamini koondas töölisklass oma ridu. Nõukogude Venemaa punakaardist sai punavägi, kes hiilgavaid võitused saavutas kodusõjas. Hulk aastaid on möödunud võitluses. Sotsialism võitis jäädavalt NSV Liidus. Suure vaimustusega saadavad siin töölisklass ja kolhoosnikud tõiseid imetegusid korda. Kuid revolutsiooni-võitlustes langenud kangelaste nimed ei unune kunagi, kustumatult särab meile nende hulgas sl. *Alice Tischleri* nimi.

Üleilmsed rekordid

Ja kui me kodumaa kangelast kutsub, siis igast ühest saab kangelane meist.

Maailma proletariaadi juhi, meie armastatud ja tähelepaneliku sõbra seltsimees *Stalini* juhtimisel kasvasid ja kasvavad miljonid naistööliised, naiskolhoosnikud ja töötavad naised aktiivsemateks sotsialismi ehitajatelks.

Ühes kogu riigiga, ühes oma meesteko-manderidega kasvasid, kvalifitseerusid ja said lööklasteks ja väga headeks lööklas-teks töös ning õppuses ja sotsialistliku isamaa riigikaitsevõime kindlustamises Tööliste-Talurahva Punaväe juhtiva koosseisu naised.

Tulevastele lahingutele ettevalmistudes, treeneerides ja karastudes nad seadsid üles rea üleilmseid rekorde.

Tjumeni-Moskva vaheline suusamatk, mille tegid 40 sõidupäevaga, tormi ja lumetuisuga ära seltsilised Vagina, Irdugan, Ulitina, Djätshenko ja Ugolkova, sõites ära 2100 km. ja lõpetades 22. veebruaril nagu Riigikaitse rahvakomissar sm. Voroschilov oma päevakäsus ütles, „matka, millele naistespordi ajaloos pole leida võrdset.“

Langevarjuhüppe 6350 meetri kõrguselt ilma hapniku aparaadita teostas märtsis

Paraschütistid, kes NSV Liidu Kesktäidesaatekomitee istangul 16. mail 1935 a. said autasuks ordenid — pahemalt paremale *Jakovleva, Kamneva, Fedorova, Saotshenko.*

1935. a. sl. Fedorova, Leningradi sõjaväeringkonna komanderi naine. Fedorovale anti Punase Tähe orden.

Matka Kasbeki tipule teostasid aprillis kaks Põhja-Kaukaasia sõjaväe ringkonna komanderide naistegruppi: seltsilised Leuhina, Gratsheva, Mamina, Schabelnik, Nagornaja, Maschinskaja, Fedorova, Gritsenko, Gusseva, Hitsenko, Peskova, Davõdova, Lõsina, Kalaschnikova ja Negina. Nende tee viis läbi lumelaviinide, lumehangede ja tormi. Kuid mitte ükski ei väärinud, ei taganenud.

Jalgrataste sõidust 2200 km. peale maršruuti mööda Smolensk—Leningrad—Moskva—Smolensk, mille organiseeris Punalippu kandja ajakiri „Rabotnitsa“, võtsid osa Valgevene sõjaväeringkonna komanderide naised: seltsilised Olentshenko, Saitseva, Rogosina, Smõk, Ossipenko.

Kolme kuu pärast ületasid selle rekordi Uljanovski garnisoni komanderide naised:

seltsilised Koshevnikova, Kanareva, Mihailina, Melnikova, A. Merkurjeva ühes tütrega G. Merkurjevaga. Nad sõitsid ära 4500 kilomeetrit sügisese külmaga, vihma käes, mööda maanteed ja külavahelisi teid, üle Shigulevski mägede ja Valdai kõrgustiku, läbi Moskva—Leningradi—Kiievi—Moskva.

Mäe-turisti matka Sevastopol—Jalta—Ai-Petri—Sevastopol teostasid möödunud aastal juunis 40 Mustamere laevastiku komanderi naist.

Paadi-sõidu teostasid juunis 13 Mustamere laevastiku komanderi naist. Ristleja „Profinterni“ paadi vanem *Liida Abramova* kirjutas: „Komanderi naine peab olema oma mehe vastupidav, julge ja vap- per abiline.“

Jalamatka Dauria-Tshita teostasid seltsilised Rõbakova ja Prokopenko; nad käisid 8 päeva läbi orgude, metsade, jõgede ja lohkude, lumelõrtsi ja vihmaga, käies päevas ära keskmiselt 50 kilomeetrit.

Naiste lennusport

Naiste lennuspordi sündimine kuulub 1931 aastasse, mil 9. juulil hüppas langevarjuga L. Kulescheva, aga 14. juulil — Grohovskaja, mõlemad automaat-langevarjudega.

19. augustil 1931 a. Fedorova ja Tshirkova hüppasid vaba tegevusega langevarjudega, mis nõuavad õhus palju rohkem külmaverd ja orienteerumise oskust.

1934. ja 1935 a. tähistati maailmarekordidega. 12. augustil 1934 a. püstitas Soja Buscheva Moskvast selleaegse maailma rekordi langevarjuga hüppes naistele, tehes vaba kukumisega 2500 meetrit.

13. augustil 1934 a. püstitas Moskva kehakultuuri instituudi paraschütist Nina Kameneva uue langevarjuhüppe maailmarekordi naistele, jättes lennuki 3000 meetri kõrgusele ja avades langevarju alles 250 meetrit maast. Osoaviahimi kesknõukogu andis Nina Kamenevale paraschütispordi meistri nime.

31. märtsil 1935 a. püstitas Veera Fedorova naistele uue maailmarekordi langevarjuhüppe alal ilma hapniku aparaadita, jättes lennuki („P-5“) 6350 meetri kõrgusele, temperatuuri juures -38° , mille eest sai autasuks Lenini ordeni.

17. juunil 1935 a. kuus nõukogude paraschütisti: A. N. Nikolajeva, N. V. Malinovskaja, S. P. Blohina — teostasid 7035 meetri kõrguselt ilma hapniku aparaadita grupilise hüppe vette. NSV Liidu Kesktäidesaatekomitee andis sellest rekordsest hüppest osavõtjatele: Nikolajevale ja Babuschkinale — Punase Tähe ordenid; Jakovlevale (kellele varem Punase Tähe orden antud), Bartsevale, Malinovskajale ja

Blohinale — NSV Liidu Kesktäidesaatekomitee kiitusekirjad.

30. juunil teostas komnoor Kotalova langevarjuhüppe ilma hapniku aparaadita 7750 meetri kõrguselt, mille eest sai autasuks Punase Tähe ordeni.

Ka purilennuasjanduse alal on naised määratusuuri edusamme teinud. Üks esimene purilendureid oli NSV Liidu 18-aastane komnoor Afanasjeva. Esimene naispilot oli Kossuhina, kes 1933 a. purilendurite IX üleliidulisel juubeli kokkulennul purilennukil õnnestunud lendusid teostas.

8. märtsil 1935 a. organiseeriti Rahvusvahelise naistepäeva auks maailmas esimene naiste-õhurong. Kolm Leningradi Osoaviahimi komnoort-aktivisti: instruktor-lendur Karateva, pilot-purilendur Tshistjakova ja lennukihaakija-lenduri õpilane Korõtova, Leningradi aeroklubi liikmed — teostasid lennuki „U-2“ järgi purilennuki „G-g“ pukseerimise, püstitades maailma rekordi.

24. märtsil 1935 a. purilendur Margarita Ratsenskaja püstitas naistele ühekohalisel purilennukil uue üleliidulise kestvuslennu rekordi, viibides õhus 7 tundi 55 min. 22. aprillil 1935 a. ta lendas kahekohalisel purilennukil „Sch-5“ reisiija-kursandi Grigorjevaga kestvusega 7 tundi 3 min. Maanduda tuli tuule lõppemisel.

27. septembril püstitas komnoor Selenkova purilendurite XI üleliidulisel kokkulennul Koktebelis purilennu alal üleliidulise rekordi, viibides õhus 8 tundi 22 min.

Esimene naiskonstruktor on meie Liidus Kotshetkova, kes andis purilendurite IX ja X üleliidulistele kokkulendudele oma konstrueeritud purilennukid — „LSK-2“ jne.

MICH. REPIN

Tütarlaps — paraschütist

Elu on hea, eriti 19 aastasel. Toredad on päevad, mil teostuvad armsad unistused!

Kevadel sai Veera Sosnina, Kuibõschevi industriaalinstituudi üliõpilase unistus tõeks: tütarlaps tegi langevarjuga oma esimese hüppe.

Instruktoriga ühes langevarju kokkupanhes, Veera mõttes sellest silmapilgust, mil tema kohal siidist kuppel lahti lööb.

Startimise ajal ta vaatas rihmad ja pandlad järgi, istus rahulikult kabiini ja naeratas maa peale jäävatele seltsimeestele. Lendur andis gaasi ja lennuk kihutas mööda lennuvälja rohelist vaipa. Veera vaatas üle lennuki serva, rohendavatele põldudele, aedadele, looklevatele jalgteedele, ilusale Volgale, tema mõõtmatutele veeväljadele. Esimene kord oma elus võis ta haarata pilguga kogu Kuibõschevi linna, kõigi temaga külgnevate alevitega.

Kuid ikka sagedamini süvenes pilk alti-meetri näitajale: 500—600—700. Varsti tuleb hüpata. Veera ei pööra silmi instruktorilt. Ootab signaali — 800 meetrit. Lennuk tõusis tuule kandepinnale, gaasi on vähendatud. Instruktor vaatab tütarlapse peale, naeratab ja tõstab käe.

Veera ronis välja tiivale, võttis parema käega rõngast kinni, kinnitas selle. Tuul piitsutab näkku.

— Hüppa!

Paraschütist langes kivina alla. Rõngas tuli välja, niipea kui tundis, et lennuki küljest on täielikult vabanenud. Kuppel avanes.

— Need olid minu elus parimad silmapilgud, — jutustas Veera pärast. — Ma oleks tahtnud kauem õhus viibida ja kui ma maandusin, siis oli kahju, et hüpe on lõppenud. Siis ma tõttasin instituuti, et kiiremini jutustada sellest määratusuurest mõnususest, mida ma sain ja soovitada teistele tütarlastele hakata paraschütisporidiga tegelema.

Pärast esimest hüpet otsustas komnoor Sosnina saada paraschüti asjanduse instruktoriks. Instituudi teise kursuse edukalt lõpetanud tuli ta N. lennuväeosasse praktikale. Kogenenud instruktori juhatusel õpib Veera edukalt langevarju asjanduse teooriat ja praktikat, omastab langevarju kokkupanemise tehnika, õpib tegema arvestusi maandumiseks, aritmeetilisi ja geograafilisi, tutvuneb maandumise nõudmistega mitmesuguse konstruktsiooniga lennukitest.

Kuibõschevi piirkonnale anti üleliidulisele paraschütistide kokkulennule viis kohta, meist üks tütarlapsele-paraschütistile.

ÜLKNÜ piirkonnakomitee sekretär sm. Blümkin saatis Veera Sosnina. Ta hakkas sellele reisule kõvasti ettevalmistusi tegema. Tema 26. juuli hüpe — õppeprogrammis viimane — oli laitmatu. Kogenenud instruktorid olid vaimustatud hüpetehnikast ja tütarlapse rahulikust kindlast ülevalpidamisest enne hüpet, hüppe silmapilgul ja pärast seda.

Üleliidulise paraschütistide kokkulennu programmi järgi pidi iga kokkulennust osavõtja teostama Moskvast viis hüpet. Esimene individuaalne tuhande meetri kõrguselt, maandumine 50 meetrilise raadiusega ringis, teine hüpe — 10 sekundilise kestvusajaga 1200 meetri kõrguselt, maandumine samas raadiuses, kolmas hüpe — 15 sekundilise kestvusega 1600 meetri kõrguselt, neljas grupiline — maandumine ringi

Sl. Krjukova,

Üleliidulise paraschütistide lennust osavõtja, Lenningradi Tsiviil-õhulaevastiku instituudi paraschütistide kooli instruktor, kes andis lennul paremad tagajärjed maandumise täpsuses.

piirides. Kõige huvitavam ja keerukam oli viies hüpe — püssi ja gaasimaskiga. Pärast hüpet pidi võistlusest osavõtja seal samas lennuväljal andma ära „Voroschilovliku täpsuslaskja“ normid.

Viies hüpe, mis nõudis head füüsilist ettevalmistust, kiiret orienteerumise oskust ja tabavust laskmises, oli Veerale eriti huvitav. Ta hakkas treenerima, et kokkulennul „Voroschilovliku täpsuslaskja“ norme ära anda.

Kokkulend oli 4. augustil. Veera Sosnina tuli Liidus kestvusaja ja maandumise täpsuse alal kolmandale kohale. Ta sai autasuks ÜLKNÜ Keskkomitee ja Osoaviahimi kesknõukogu kiitusekirja ja preemiaks 250 rubla.

Nüüd on tal tehtud juba 11 hüpet. Ta on Kuibõschevi jaama raudtee depoo nais-töölise tütar.

Nii kasvavad uued kaadrid, kes omastanud lennukunsti valmistuse töö kõrval meie suure kodumaa kaitse kindlustamiseks, õnneks ja rõõmuks.

„Sõbrannad“

Täie õigusega võib uut helifilmi „Sõbrannad“ pidada Nõukogude filmitoodangu meistriteoseks, teoseks, mis tähistab meie kinokunsti suurt edusammu. Juba üle kuu jätkab see film meie linnades oma võidukäiku. Miljonid proletaarlasi on seda filmi vaatamas käinud. Miljonid kolhooside seltsimehi saavad seda veel vaatama. On kindel, et ka kapitalistlike maade proletaarlased, kellel „Sõbrannad“ vaatamine kättesaadav, filmi ideoloogilist küpsust ja kunsti suurt saavutust kõrgelt hindavad. Mitte asjatult pole film inimsoo ühele suuremale kirjanikule ja Nõukogude tulisemale sõbrale Romain Rollandile pühendatud.

Meie ajakirja naislugejatel on siinpuhul rõõm ära märkida, et nii õnnelikult korda läinud filmi — „Sõbrannad“ — keskukujudeks on naiseltsilised lapse- ning neiu põlve aastais — koos emade ja vanaemadega. Just naiseltsiliste osad on filmis

esikohale tõstetud. Naiste võitlustee revolutsiooni ja Nõukogude isamaa eest on see, mis seda filmi iseloomustab. Naine võitleb siin mehe kõrval tehases, vanaema kasvatatakse siin oma lapselapsi ja tütar tõttab siin venna ja sõbra kõrval frondile.

Film „Sõbrannad“ jaguneb kompositsiooniliselt 2-te ossa.

Esimene pool näitab Peterburi töölisaguli elu 13/14 aastatel, kuni ilmasõja lahtipuhkemiseni. Kehv ja vilets on see elu masendavais majalabürintides mustusest haisevate koridoride, treppide ja õuedega. Avatud prügikastide ja väljakäikude vahel tuuldud pesunöörid. Nälginud pehmeeta peni närib isukalt prügihunnikust leitud konti.

Samades majades ja õuedes kasvab töölispere moorsugu. Näeme neid siin mängimas, askeldamas ja tulevikuplaane sepitsemas. Need on lapsed, kes ägapäev hoollega töölispere kodu ja tehase vahel sidet

Film „Sõbrannad“.

Stseen kõrtsi juures. Pahemalt paremale: teenetega näitleja *Postanski* „Silõtshi“ osas, Kolja Markov (Petrogradi raiooni 11-da kooli õpilane) Senjka osas, näitlejanna *Sheimo* Asja osas ja Horeograafilise tehnikumi õpilased Pans Dogmara ja Antipova Soja.

peavad. Iga lõuna ajal sibavad nad usinasti lähedal tehases töötavatele emadele, õdedele toitu viima. Siis, kui streigi puhul sandarm neid tehase väravast läbi ei lase, avaldavad nad ägeda vilega protesti — nii nagu seda võib oodata tehase lastelt.

Varakult saavad nad tunda oma perekondades töötingimuste raskusi ja streigi meeletlikku pinget. Tärpentiinaurude mürgis sureb tehases noor naistöoline, jättes nälgima tütrekese. Streigi luhtaminekul kaotatakse palk ja punastkrossigi pole töölisperre vanaemal perekonnale toidu muretsemiseks.

Mõtlevad ja arutavad need töölisperre noored mudilased raskeid mõtteid — kuidas küll muretseda ülalpeoraha — kui emad streigivad ja surevad ning kui ei aita vanaema korraldusel issandale saadetud palved?

Emad võitlevad ja surevad. Võitlusvaimu istutavad nad ka oma lastesse. Ja ennäe — meie 4 noort sõpra — Asja, Zoja, Natascha ja Senjka ei muta käsi rüppes hoides nälja käes. Nad lähevad lauluga ülalpidu teenima töölisaguli kõrtsi. Keegi ei pane nende lastelaulu siin esialgselt tähelegi. Kõrtsmik nõuab nende oodatavast sissetulekust lõviosa endale. Kui nad lõpuks midagi ei teeni, heidab rasvast hiilgav kõrtsmik nad kõige tooremalt ukse taha.

Mitmealgeline on kõrtsi küllastav töölisrahvas. Kõrtsis arutavad töölised isikliku elu, poliitika, sõja, palga ja streigi küsimusi. Siin näeme ka töölisliikumise juhte, kommunisti Andreid ja ta võitluskaaslast Silõtshit. Mõlemad seltsimehed kannavad töölisridadesse põrandaaluse partei juhtmõtteid ja loosungeid. Siin — töölisaguli kõrtsis puutuvad nende juhtidega esimest korda kokku ka meie lapsed.

Siis, kui kõrtsmik nad kõige tooremalt välja viskas, tõttas neid hooldama vana klassovõitleja Silõtsh. Kõrtsiukse taga seab ta kokku „rongi“. Niihästi „vagunitel“ kui ka „veduril“ on ühtlase noor süda ja sellepärast sõidabki see „rong“ nii üksmeelselt uuele teele — uute laulude ja uue elu õppimiseks.

Silõtshi kalaonnis kuupaistelisel jõel kuulavad meie noored veel samal päeval muinasjuttu „Potjomkini“ madrustest, kelle elu oli kangelasmeelne võitlus ja kes jätsid selles võitluses oma elu. Pisarad ülmuvad laste ripsmetele. Neil on kahju meist kangelastest, kes olid nii kallid nende vanale sõbrale. Ärge mutke, trööstib neid vana seltsimees. Muinasjutt pole lõpnud.

Võitlus seisab veel ees. Kasvage, noored — räägib neile Andrei. Kord liutate ka teie julgete salgaga, kord tunnete ka teie oma tiivus lennukirge! Veel on liig noored meie väiksed sõbrad, et kõigekülgselt mõista neid tulevikku tähistavaid sõnu, kuid järgmisel päeval tunnevad juba ka nemad oma pääd kohal vanade seltsimeeste võitluskirge. See on üks ilusamatest ja meelde jäävamatest stseenidest, mis sünnib nüüd tööliste aguli kõrtsis. Väikeste laste revolutsiooni laul, mida nad õppisid Silõtshilt, on sädemeks tööliste südamesse. See säde leegitseb üles — kasvab ühiseks lauluks. Siis, kui kõrtsmik priistaviga tööliste väljaastumise likvideerimiseks kohale jõuab — kerkib võitlusmeeleolu puhang tsaarivõimu vastu kõrgustippu. See oli Andrei, kes julge väljaastega priistavi vastu tõmbas enda järgi kõik töölised. Võitluse laul tõstis meeoleolu uuele tasapinnale. Kokkupõrge politseiga ei jäänud tulemata ja samal ajal hävitasid töölised ka äraandliku kõrtsmiku poeisseseade.

Nii arenes elu tööliste agulis. Peatselt puhkes sõda.

Imperialistlikule sõjale järgnesid revolutsiooni ja kodusõja aastad.

Järgmine osa filmist näitabki meile 1919 aasta sündmusi, kindral Judenitshi pealetungimist punasele Peterburile. Algasid otsustavad lahingud. Võitluse käigus kohtame meie endiseid sõpru — 3 tehase naiskomnoort Asjat, Nataschat ja Zojat, kes tõttavad frondile õdedena. Senkast on saanud punane ratsaväelane. Andrei organiseerib frondile vabatahtlikke ning juhib pealinna kaitsevate ratsaväe osade tegevust. Silõtshit näeme aga sanitaarorganisatsioonide juhtimisel frondi kõige esimesel liinil.

Sama vanaema, keda esimeses vaatuses nägime jumalat paluvat streikivate tööliste kaitseks, õnnitleb nüüd oma lapselapsi frondile minekul. Ta on see töölisperekonna vanaema, kes oma nõrkuste peale vaatamata kujutab siiski proletariaadi võitlustahte kasvu põlvest põlve, mida lastele edasi anti emapiimaga.

3 sõbrannat fäidavad julgelt ja kangelasmeelselt oma ülesandeid Peterburi eelsel frondil. Suurtüki tule all päästavad nad haavatud punaväelaste elu, kaitsevad neid oma kehaga granaaditule all ülespaiskava mullasaju eest. Juba on nende seljatagune valgekaartlaste poolt läbilõigatud. Veel oodatakse viimast sanitaarrongi, mis päästaks haavatud ja ühes nendega läbi sõidaks vaenlaste frondist. Pineva silmapilgu

manab esile sanitaarrongi kinnipidamine 3-me õe poolt. Kas märkab neid vaenlase suurtükiväe all sõitev sanitaarrong või mitte? Kas märkab neid või mitte edasikihutatav rong? Kergemalt tuksub süda, kui pidurdub rong 3 sammuga kaugusel roobastel seisvatest signaliseerijatest. Kõik haavatud võetakse rongile. Järgneb moment filmist, mis kujutab läbisõitu vaenlase maastikust kõige ägedama tule all. Vastav muusika, mis sarnaneb kuulide vingumisele, sireenide ägedale undamisele ning „Internatsionaali“ helidele, saadab seda pingelisemat silmapilku.

Filmis järgnev lõpupoolne osa omab osaliselt katkendilise iseloomu. Siin on ilusaid talvemaastiku pilte ja veel ilusamaid pilte õe Zoja isiklikust õnnest. Vastavalt vaataja tunnete seisule võib seda vastu võtta aga enam mitmekesisemalt. Sellepärast pole pildi põhivõtte siin nii jõurikkalt ja ühtlaselt esile tungiv, kui ta oli seda filmi esimeses osas. Film näitab aga siiski kõigi tegelaste tugevat revolutsiooni taht, iseloomude kindlust, tegevuskirge ja surmapõlgust. Kangelasmeelne surm, mida iga meie frondivõitleja valmis oli vastu võtma, tabab vaatleja silma all ka ühte meie peategelast. Valgekaartlaste kuulist langeb õde Asja. Tundsi on nii lähedalt seda väikesekasvatust ja lapsenäolist õde. Mäletame iga silmapilku tema isiklikus elus, tunneme tema perekonna saatust, elasime kaasa tema kangelasmeelele frondil, ning siis, kui ta sureb, tunneme, kuidas meist nagu vägivaldselt kistakse välja elu kallim osa.

Tuleb Andrei — see terasest taotud juht ning annab filmi lõpukokkuvõtteks meile järgmise päranduse:

„Tuleviku kallid sõbrannad, teie ei tunne meie pisarate kibedust. Ärge unustage siiski enda emasid. Nende tee oli järsk ja raske, kuid vaatamata kõigele imeilus. Ja teie — ka ise olge valmis edasi minema viimaste otsustavate lahingute teed. Inimsugu kannate teie neis lahinguis oma õlul. Kuid andku teie koorem teile rõõmsat kindlust. Teie töö kuulub tervele maailmale. Kuulususrikkamat ülesannet sellest enam pole.“

Lõpuks ei saa mainimata jätta asjaolu, et filmi kõrgeväärtuslikkuse eest võlgneme tänu tervele filmi loonud vastavale kollektiivile. Niihästi filmi kompositsioon (väljaarvatud väikesed puudused filmi teises osas) kui ka näitlejate mäng loovad kõrgeväärtusliku kunstiteose. Niihästi eelsõjaaegne tööliste elu nende agulites, nende streikide ja revolutsiooni meeolu kasvamine, siis hiljem pildid revolutsioonilises pealinnas ja frondil on antud tõsielu sügava äratundmise alusel. Kõik pildid — kõik vahetunnid räägivad elava tõsielu keelt. Filmi ainestik — konkreetse ajaloolise materjalina on meile sügavalt arusaadav. Kõige selle elava ajaloolise materjali vastuvõtmine filmis sünnib väärtusliku kunsti pitsati all. Filmi vaataja nutab ja naerab. Kunst vallutab ta meeled. Kunst viib ta revolutsioonimaailma kõige sügavamale äratundmisele ja selles on meie „Sõbrannad“ kõige suurem kasvav väärtus.

A. Riit.

Võtke eeskju meie paremast täpselaskurist

Komülikooli viimasel laskevõistlusel laskis raamatukogu teenija sl. Ella Tuul 50 võimalikust 50 silma, võttes sellega terves ülikoolis esimese koha.

Kuidas saavutas sl. Ella niisugused tagajärjed?

Vastus on lihtne — *ainult hoolsate harjutuste tagajärjel*.

Juba plikana oli Ella huvitatud püssilaskmisest, kuid töölisnoortel ei ole Eestis võimalus end sõjaasjanduse arendada, sest kodanlus — praeguse Eesti peremees — kardab ise tööliste märgilauaks saada. Saabudes NSV Liitu, avanesid Ellal võimalused enda arendamiseks nii üldhariduse, kui ka sõjanduse alal.

1926—1927 a. käib Ella E. T. Harmajas sõjaväeringis, kus ta hoolega õpib laskmise teooriat, siin tutvuneb ta esimest korda vintpüssiga. Mitte kohe ei lähe laskmine hästi, kuid seda püsivamalt ja kannatlikumalt töötab Ella ühes teiste seltsilistega. Ja kui Harmaja OSO rakuke, kus Ella aktiivseks liikmeks, organiseeris laskevõistluse, tuli Ella juba esimesele kohale, lastes 50 meetri kauguselt 50 võimalikust 48 silma. Ella harjutab hoolega edasi ja omab laskmise tehnikat niivõrd kindlasti, et kuul läheb täpselt sinna, kuhu ta tahab teda saata.

Komülikoolis löökklasikult oma põhitöö alal töötades, ei jäta Ella laskmiseharju-

Seltsiline Tuul.

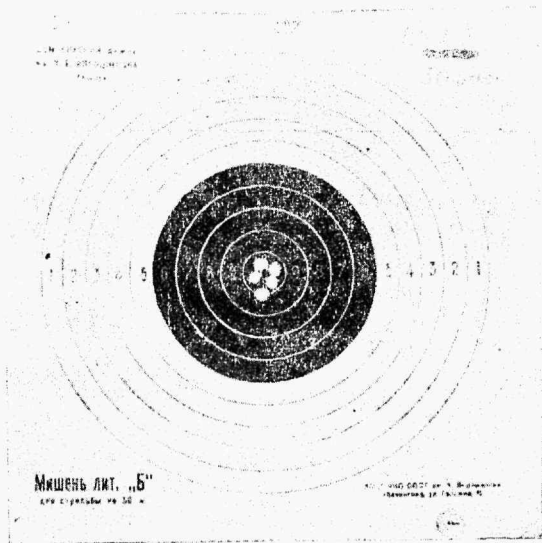
tusi, vaid organiseerib ja õhutab ka teisi sõjandust õppima.

Kui peaksid kapitalistid julgema meie sotsialistliku isamaa peale tungida, on Ella nende vastuvõtmiseks valmis ja saadab

oma kindla käega kuulid otse julmide vaenlaste südamesse.

Sl. Ella töö laskeharjutustes ja täpsuslaskmise kunsti omastamises olgu meile eeskujuks, sest sõja korral tuleb meil naistel ühes meestega oma riigikaitsest osa võtta, aga kui meie oleme hästi ettevalmistatud, siis ei ole kardetav meile ükski vaenlane.

Selma Kirsch.

Sl. Tuule mischeen
50 võimalikust 50 silma.

Aasta stalinliku põhikirja teostamist

10. veebruaril möödunud aastal avati kolhoosnikkude-lööklaste teine üleliiduline kongress. Aasta on möödas. Kuid missugune aasta!

Kongressil, seltsimees Stalini otsekoheselt juhatusel ja osavõtul, töötati välja kolhooside normaalpõhikiri, mis jääb ajalukku kui stalinlik kolhoosilise jõukuse, külluse põhikiri. See normaalpõhikiri kiideti kongressi poolt heaks ning kinnitati partei Keskkomitees ja rahvakomissaride nõukogus. Iga kolhoos töötas selle normaalpõhikirja alusel välja oma põhikirja ning selle teostamise tagajärjed juba esimese aasta vältel on imekspanuväärt.

Paljudel kolhoosnikkudel, kes sellel kongressil olid, on praegu rinnal Nõukogude Liidu kõrge aumärk. Maria Demtshenkot, kes sellel kongressil seltsimees Stalinile töötas — saada 500 tsentnerit suhrkupeeti hektaarilt, tundsid siis vast

oma raiooni kolhoosnikud, ja siiski ehk ainult nimepidi. Praegu tunneb teda kogü suur sotsialistlik kodumaa, pea igaüks on näinud ta naeratavat nägu rohketele ülevõtetel ajalehtede ja ajakirjade veergudel, plakatitel. Ei tuntud siis veel Pascha Angelinat, kuid nüüd on miljonid temast huvitatud kui üle Liidu ühest paremast brigadirist traktorite brigaadis. Palju on võrsunud kolhooside tähtsaid inimesi selle aasta vältel. Paljud neist rääkisid enda saavutustest neil vastuvõtmistel partei ja valitsuse juhtide poolt, mis hiljuti Kremliis olid. Need tähtsad inimesed on võrsunud stalinliku kolhoosipõhikirja teostamisel meie kodumaa laiadel põldudel, traktorijaamades, karjatallides ning tabunites Ukrainas, Burjat-Mongoolias, Leningradi oblastis ja Volgamaal.

Mõni päev tagasi lõppes Leningradi oblasti kõrge viljasaagi meistrite ning pare-

mate karjakasvatajate nõupidamine. Igas kõnes — olgu see kolhoosi esimees, sealalaja või akadeemik — kriipsutati siin alla võitlust kõrge viljasaagi eest stalinliku põhikirja alusel. Võtta vähemalt 100 puuda teravilja hektaarilt, saada lehmalt 3000 liitrit piima aastas — need on loosungid, mille teostamise eest võitlevad Leninigradi oblasti kolhoosid praegu. Kirjas seltsimees Stalinile kriipsutavad oblasti paremad kolhoosnikud alla: „Meie vabal nõukogude maal, kus jäädavalt hävitatud kuramine, maa peal, mis põliselt kolhoosidele antud, olles juhitud põllumajandusliku artelli stalinlikust põhikirjast, arendame meie edukalt suurt sotsialistlikku majapidamist — meie elu, meie hea käekäigu aluspõhja.“

Aasta on möödas, kui kinnitati olsus anda maa kolhoosidele põliseks tarvitamiseks. Tuhanded kolhoosid on juba saanud

aktid selle kohta ja igalpool on see päev olnud kolhooside pidupäevaks. Võitlus selle eest, et see maa annaks kõik, mida ta võib, et ta annaks *sotsialistliku* saagi, hargestub ikka võimsamalt. Stahanovlik liikumine, stahanovlik tööstiil haarab kolhoosilised hulgad. Paljud kolhoosid teostavad stahanovlikke viispäevikuid, valmistavad end ette ehtsaks, järjekindlaks stahanovlikuks tööks kevadkülvil ja karjalautades. See on võimalikuks saanud stalinliku põhikirja alusel.

Ja pole ime, kui meie vaenlasedki on sunnitud nüüd piiritaga tunnistama, et Nõukogude Liidu põllumajanduse saavutused suured on. Meie sõbrad aga tervitavad suure entusiasmi neid võite, isegi kauges Hispaanias hüüavad nad NSV Liidule „elagu!“, kui oraator puudutab oma kõnes kolhoosnikkude elu jõukust.

A. Ossip.

Miks on puhkus rasedale naiskolhoosnikule tarvilik

Seltsimees Stalini ettepanekul võttis teine üleliiduline kolhoosnikkude kongress ajaloolise otsuse vastu kahekuulise puhkuse andmise kohta naiskolhoosnikkudele raseduse ja sünnituse puhul, mille juures nad saavad poole väljatöötatud tööpäevade keskmisest arvust.

Stalinlik hoolitsus naiskolhoosniku-ema eest on kolossaalne poliitilise ja majandusliku tähtsusega sellepärast, et naine on saanud kolhoosis suureks jõuks.

Kuid selleks, et seda määratud jõudu täielikult tegevusse panna ja kõik tema võimed ära kasutada, peab naiskolhoosnikule looma vastavad tingimused, mis vabastaksid teda kodustest laste eest hoolitsemise ja kasvatuse muredest ja samal ajal hoiaksid ta tervist. *Üheks niusuguseks tingimuseks on puhkus raseduse ja sünnituse puhul.*

Rasedus seab naise organismi ette kõrgendatud nõudmised, eriti viimastel kuudel enne sünnitust.

Mitmesugused rasked tööd, mis harilikul ajal pole naisele sugugi kahjulikud, võivad viimasel ajal enne sünnitust naise organismile halvasti mõjuda ja enneaegse sünnituse välja kutsuda.

Peale sünnitust, kui naise suguorgan pole veel normaalsesse seisukorda tulnud, võib raske töö rea naistehaiguseid tekitada, eriti siis, kui naise suguorgan on

nõrgestatud. Seda arvesse võttes peab rasedad ja hiljuti sünnitanud naiskolhoosnikud kergema töö peale üle viima.

Puhkusel enne ja peale sünnitust on suur tähtsus naiskolhoosniku-ema tervisele. Kuid veel suurem tähtsus on sellel ta lapse tervisele. Terve rea teaduslike uurimistega on tõendatud, et lapsed, kelle emad enne sünnitust puhkasid, sünnivad suurema kaaluga ja tugevamatenä. Lapsed aga, kelle emad töötasid kuni sünnituseni, sünnivad nõrgematenä ja vähem elujõulisena.

Esimesed kuud peale sünnitust vajab laps eriti ema hoolt ja sagedat söötmist. Sellepärast on tarvis, et ema sel ajal mitte kauaks lapsest ei eemalduks. Vastasel korral laps kas nälgib või, mis kõige sagedamini juhtub, teda söödetakse täiesti mittevastava toiduga, mis kutsub esile haigused ja lõpeb sagedasti lapse surmaga.

Puhkuse andmine rasedale naiskolhoosnikule, mis kindlustab soodsad lapse kandmise ja sünnituse tingimused, räägib meie maa erilisest hoolest noore pealekasvava soo eest. Kogu inimsoo ajaloo kestel pole ükski maailmas nii laialdast ja järjekindlat hoolitsust ema ja lapse eest läbi viinud, kui Nõukogude Liit.

See hoolitsus leidis oma väljenduse ter ves reas valitsuse määrustes ja seadustes. Ja nõukogude naine vastab nendele hoo-

Kirovi tehase kultuurimaja.
Lapsed mängude toas.

litsustele sellega, et kingib oma maale ikka rohkem ja rohkem terveid, toredaid lapsi.

Kapitalistlikkudel maadel, kus töörahva majanduslik olukord iga päevaga halveneb, näeme meie sündivuse vähenemist ja rahvaarvu kasvu langust. Nii langes Inglismaal 1908 kuni 1933 a. rahvaarvu kasv 10,9-ilt kuni 2,1-ni 1000 inimese pealt, Saksamaal — 13,0-ilt kuni 3,5-ni 1000 pealt, Prantsusmaal — 1,2-ilt kuni 0,5-ni 1000 elaniku pealt.

Nõukogude Liit aga annab sündivuse suurenemise ja rahvaarvu kasvu. 1918-st kuni 1934 aastani tõusis NSV Liidu rahvaarv 25 480 000 inimese võrra.

Nüüd, mil kümned miljonid naiskolhoosnikud raseduse ja sünnituse korral puhkuse saavad, kindlustavad nad veel kõrgema rahvaarvu kasvu.

Naiskolhoosnikkude puhkus raseduse ja sünnituse puhul peab ühes sellega üheks peamiseks abortide vähenemise tingimuseks saama, mis naistele toovad tihti raskeid järeldused mitmesuguste naiste-haiguste näol.

Lõpuks, puhkust raseduse ja sünnituse

puhul kasutab naiskolhoosnik selleks, et õppida konsulteerimise punktis ja ämmaemanda juures hügieeniliselt raseduse viimaseid ja peale sünnituse esimesi kuid mööda saatma ja õieti vastündinud lapse eest hoolitsema.

Vastukaaluks tsaari mittekultuursele Venemaale, kus miljonid talumaised sünnitasid laudas, saunas, põllul, jubedates tervisevastastes tingimustes — läheb Nõukogude Liidus kolhoosiline ehitustöö, mis järjekindlalt suurendab kolhoosnikkude ainelis-kultuurset tasapinda, kvalifitseeritud, kultuurse sünnitusabi organiseerimise teed mööda naiskolhoosnikule ämmaemandate punktides, haigemajade sünnitusosakondades, kolhooside sünnitusmajades.

Nii siis, puhkus raseduse ja sünnituse puhul, küla sünnitusabi organiseerimine ühenduses sõimede hargestatud korraldamisega kindlustavad naiskolhoosnikule terve kultuurse emapõlve ja võtavad ta õlgadelt rea muresid lastekasvatuse eest.

Naiskolhoosnikud-emad, kes partei ja valitsuse hoolitsusega ümbritsetud, võivad rõõmsalt ja rahulikult emapõlvele vastu minna.
Arstid Volfson ja Ogneva.

Valuta sünnitus

Kümned rõõmsad, tänulikud kirjad leavad Schröderi nimelise sünnitusmaja peaarsti laualaekas. Need on naiste kirjad, kes esmakordselt sünnitasid valuta, kirjad täis rõõmsat üllatust, vaimustavaid hinnanguid, tuliseid lubadusi.

— Ma luban veel viis last riigile tuua, — kirjutab töölise naine sl. Koslovskaja. — Ma nii kartsin sünnituspiinasid, tegin selleks aborte, et vabaneda koledatest kannatustest, mida ma läbi elasin esimese sünnituse ajal. Nüüd sünnitasin ma ilma igasuguse valuta- ja emarõõm polnud tumestatud hirmsate piinadega.

— Ma lugesin ajalehest, et Sverdlovski linnas sünnitavad naised valuta, — kirjutab „Punase Bavaria“ naistöoline sl. Kelleroova. — Ma ei uskunud, et naiste sajan-dite needust — sünnituspiinasid — on võimalik kaotada. Ma läksin kliinikusse pisarais väljakannatamata valut. Kuid pisarad kuivasid kohe, kui heitsin koikule. Ma sünnitasin ainsa hoigeta poja ja mu poeg — terve, suur poisike — on mulle sellepärast eriti kallis.

— Suur, määratu suur tänu nõukogude valitsusele, arstidele, professoritele ja ämmaemandatele nende töö eest valuta sünnituse alal! — kirjutab sl. Koslovskaja. — 1933 aastal ma sünnitasin hirmsates piinades esimese lapse. Ma karjusin ja nutsin üle 20 tunni, mu jõud rauges ja vaevaga suutsin ma läbi teha kõik piinad. Ka seekord ma läksin haigemajja nagu surma. Sünnitus möödus aga nii, et mulle ulatatakse terve, kena laps, aga ma ei jõudnud mitte karjatadagi.

Igapäev tulevad kirjad — 238 sünnitajat käis viimase kuu jooksul Schröderi nimelisest sünnitusmajast läbi ja neist 57% ei tunnud sünnituse ajal mingisugust valu, ülejäänud tundsid kerget valu, millel midagi ühist polnud sünnituspiinadega. Suurest asjast, mille professor Lurrie Sverdlovski linnas alustas, haaras kiiresti kinni Schröderi nimelise kliiniku arstlik personaal.

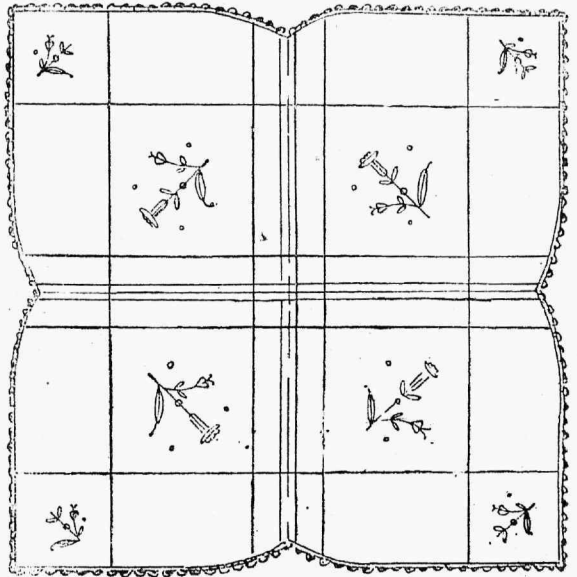
Enam ja lapse tervisele ei too mingit kahju sünnituse valutuks muutmine. Naise organismi süstitakse väheste doosidena anestesiseerivaid, valutunnet tuimendavaid vahendeid. Naine ei kaota mõistust, ei maga, ei ole kõrvale tõmmatud oma vastutava ülesande täitmisest. Ta tukub pisut, tundmata tugevaid tõmbeid, jõudu kaotamata väljakannatamata valut.

Kliiniku arstlik personaal, esotsas sm-te Smirnovi ja Rabinovitshiga, professor Skrobanski abil ja juhatusel, tegi suure töö ära, et sünnituse valutuks muutumist läbi viia.

Peab ütleva, et ka välismaal sünnituse valutuks muutmist läbi viiakse. Kuid seal on valuta, rõõmus sünnitus — mõnede rikkaste naiste osa. Liig kallis on see protseduur ja mitte ühelgi töötaval naisel pole võimalust seda arstiteaduse saavutust kasutada. Nõukogude Liidus sünnib sünnituse valutuks muutmine täiesti maksuta — just samuti maksuta nagu igasuguse arstiabi andmine.

Rõõmsad õnnelikud emad.

E. Ossipova.

Lina tikanduse ja triipudega

Joonisel kujutatud väikese linakese saame eriti mägusa kasutada selleks hõredat riidet, nagu vtuali, ja sellesse tõmmates valgeid lõngu. Lisaks valgetele lõngast triipudele on kergetel pistetel tikitud motiivid. Linakese äärestame kitsa pitsiga, kusjuures pitsi käsitsi kinnitame. Kasutame pitsiks heegelpitsi ja heegeldame pitsi otse lina külge, nõelume enne lina piirjooni mööda lõnga eesnõela pistel rüüdesse, et saada ilusaid kaari ja et lina servad heegeldamisel välja ei veniks. Kaarid lina servadel võivad ka ära jääda.

1

2

1. Rasedusaegne kleit, mida eest kergesti saab laiemaks lasta.

2. Rasedusaegne kleit, mis sobib ka muidu tusedamatele kujudele. Kleidi all kantakse alusseelikut, mis tagant käib

üleliikku, n. n. mähisvorm ja seda saab tarviduse järgi laiemaks lasta. Alusseelik peab olema kleidi juurde sobivast riidest, sest kleit on mantli kujuline, mille süüld eest lahti löövad.

ÕIENDUS: „Naist. ja natsk.“ nr. 1, jaan. 1936. a., lhk. 1, rida 11 ülvalt loe „Nendest vassingudest puhastas Lenin Marxi ja Engelsi õpetuse“.

Vastutav toimetaja: S. Allermann

Väljaanne nr. E-17. Ladumisele antud 14/II 1936. Trükkimiseks alla kirjutatud 5/III 1936. Paber 72×110¹/₁₆. Autoripoognaid 2. 1 trükipoog. Ühes trükip. 80 600 trük. Üldse 80 600 trükitahte. Lengorlit nr. 7210. Tiraash 1800 eksempl. Töö nr. 277. „KÜLVAJA“ trükkoda, Leningrad, 31, Dershtinski uulits, nr 49.

Tehniline toimetaja: S. Lentschitzky

„НАЙСТЕЛИНЕ Я НАЙСКОЛХОЗНИК“ № 2 (81)

(„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“)

Ежемесячный журнал на эстонском языке

400436

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, 141, Апраксин пер. № 2
Valismaatöölaliste kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, 141, Apraksini põikuu. № 2

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

Hind 30 kop.

4. 12. 36.
Акт № 4
РУССКИЕ